Вінницький соціально-економічний інститут
Університету «Україна»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Вінницького інституту
Університету «Україна»
Ганна Давиденко
«03» листопада 2025 року

Методичні вказівки

до виконання та захисту дипломних робіт

галузь знань ***І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення***
Спеціальність І7 Терапія та реабілітація

Вінниця - 2025

Методичні вказівки до виконання та захисту дипломних робіт зі спеціальності І7 Терапія та реабілітація. Вінницький інститут Університету «Україна». 2025. с.
Українською мовою.

Укладач: кандидат медичних наук, доцент Башинська О.І.

ЗМІСТ

Вступ……... 3

Мета та завдання написання дипломних робіт……..…… 3

Загальні положення……...…… 7

Календарний план-графік написання роботи здобувачем дипломної роботи…….. ……..……..……... 9

Організація виконання дипломної роботи ….…… 10

Зміст та обсяги дипломної роботи …..……... 11

Вимоги до оформлення дипломних робіт…….. 21

Рецензування та захист дипломних робіт ……...……... 28

Критерії оцінювання дипломних роботи здобувача …….. 31

Додатки……... 34

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблено відповідно до вимог галузевої компоненти стандартів вищої освіти з підготовки фахівців рівня «магістр» спеціальності «Фізична терапія» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення». Дані методичні рекомендації мають допомогти здобувачам у виконанні дипломної роботи згідно з чинними стандартами України і містять основні положення щодо її змісту та оформлення, організації її виконання, порядку захисту й оцінювання.

Самостійна кваліфікаційна письмова робота, що виконується здобувачем на завершальному етапі навчання, є складовою комплексної атестації, підсумковою дослідницькою роботою. На її підставі Екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Дипломна робота повинна містити чітку науково-практичну структуру та обов'язково базуватися на принципах доказової реабілітації. Її головна мета — продемонструвати вміння студента провести обстеження пацієнта, скласти реабілітаційну програму та оцінити її ефективність за допомогою міжнародних шкал і тестів.

Завдання цих методичних вказівок полягає у ознайомленні здобувачів-випускників з вимогами щодо виконання, оформлення та захисту дипломних робіт.

Мета вказівок – надати здобувачу необхідну методичну допомогу в організації раціональної й ефективної роботи з накопичення матеріалу, написання і захисту дипломної роботи.

Методичні вказівки призначені для здобувачів спеціальності «Фізична терапія» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення».

Методичні вказівки розроблена на основі «Положення про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу (проєкт) у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАПИСАННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Виконання і захист дипломної роботи є завершальним етапом навчання в університеті, формою підсумкової атестації випускників.

Магістерська кваліфікаційна (дипломна) є самостійним дослідженням (розробкою) наукової проблеми. Вона є видом академічної роботи, що

систематизує набуті здобувачем освіти знання та вміння у певній сфері. Кваліфікаційна (дипломна) робота магістра не може мати тільки оглядовий (реферативний) характер, а передбачає проведення оригінальних теоретичних або експериментальних наукових досліджень (творчих розробок) із проблем певної галузі науки відповідно до спеціальності, виконаних за особистої участі здобувача освіти. Екзаменаційній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи — друковані статті, методичні розробки, творчі роботи тощо.

Дипломна (дипломна) робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної науково-дослідницької діяльності здобувача, комплексним науково-прикладним дослідженням, яке підсумовує вивчення різноманітних дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки за спеціальністю «Менеджмент», та, як правило, дослідницьку та переддипломну практику. Дипломна робота є випускною кваліфікаційною роботою, на підставі захисту якої Екзаменаційна комісія (ЕК) вирішує питання про присвоєння її автору кваліфікації і видачу диплома магістра.

Метою магістерського дипломного дослідження є:

- глибоке осмислення прикладної професійної проблеми;
- комплексне оволодіння матеріалом і методами самостійного послідовного викладання;
- практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення управління конкретної організації.

У процесі виконання дипломної роботи здобувач відповідно до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання менеджменту;
- уміння правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану та оптимальної структури;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння обґрунтування наукових висновків і конкретних пропозицій щодо вдосконалення управління реальним об'єктом;
- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Основними завданнями виконання дипломної роботи є:

- узагальнення та поглиблення теоретико-методологічних засад з обраного напряму дослідження;
- проведення всебічної діагностики проблемної ситуації із застосуванням сучасного інструментарію;
- розробка альтернативних підходів до вирішення визначених проблемних питань;
- обґрунтування запропонованих рішень на засадах методології ситуаційного аналізу;

- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом.

Повнота й особливості реалізації цих завдань залежать від напряму дослідження, сфери діяльності підприємства та його специфічних особливостей.

Дипломна робота має бути логічною, доказовою, аргументованою і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити самостійні дослідження, розрахунки;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об’єкті;
- мати належне оформлення;
- мати всі необхідні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Дипломна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, виконана не самостійно, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми на підприємстві, обґрунтованих пропозицій, а також не має зовнішньої рецензії до захисту не допускається.

ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Виконання дипломної роботи розпочинається з визначення напряму наукового дослідження, як правило, з урахуванням бази практики (вимога не є обов’язковою), а також вибору теми і отримання на кафедрі бізнесу та права методичних рекомендацій відносно її розробки.

Тематика дипломних робіт повинна відповідати сучасному стану та перспективним напрямам розвитку науки і реабілітології. Теми робіт тісно пов’язуються з вирішенням наукових і практичних завдань Терапії та реабілітації.

Тематику формують з урахуванням таких вимог:

- кваліфікаційної характеристики спеціалістів, що проходять підготовку на кафедрі;
- потреб реабілітації хворих в Україні;
- перспективних напрямків реабілітації;
- наукових інтересів кафедри та її професорсько-викладацького складу.

Теми дипломних робіт готує профілююча кафедра (кафедра реабілітаційних технологій), проте студент має право запропонувати власний варіант або скоригувати наявний за погодженням із керівником.

Обов'язкова клінічна база дослідження:

Тема має передбачати експеримент чи дослідження на базі конкретного реабілітаційного центру, нейрохірургічного, ортопедичного чи кардіологічного відділення. Опитування чи суха теорія для магістра реабілітації не допускаються.
Опора на МКФ (Міжнародну класифікацію функціонування): Сучасні теми обов'язково мають включати оцінку обмежень життєдіяльності та функціонування за критеріями МКФ. Наприклад, оцінка за шкалами Бартел, ФМГ (Fugl-Meyer), Berg Balance Scale тощо.
Термінологічна точність:
Заборонено вживати застарілі радянські терміни: «ЛФК», «лікувальна фізкультура», «іппотерапія», «пацієнт з ЛНП» тощо.
Необхідно використовувати сучасну термінологію відповідно до закону України «Особи з обмеженнями життєдіяльності»: «фізична терапія», «ерготерапія», «терапевтичні вправи», «реабілітаційне втручання».

Доказовість (Evidence-Based Practice): Пропонована в темі методика має спиратися на доказову медицину. Магістрант повинен довести ефективність конкретного втручання (наприклад, порівняти стандартний протокол і додавання специфічних вправ.

- ***Загальний перелік рекомендованих тем дипломних робіт здобувачі отримують на кафедрі.***

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Основні етапи виконання дипломної роботи:

1. Вибір дослідження йтеми, реабілітаційного центру чи установи, на матеріалах якої передбачено проведення дослідження, затвердження теми.
2. Опрацювання літературних та інших джерел і складання плану.
3. Розробка завдання на дипломну роботу, складання календарного плану виконання **(Додаток К).**
4. Збирання фактичного матеріалу або під час переддипломної практики на об’єкті дослідження або під час безпосереднього дипломування.
5. Обробка фактичного матеріалу із застосуванням інформаційних технологій.
6. Апробація матеріалів дослідження (доповідь на науковій конференції, написання статті).
7. Написання першого варіанта тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
8. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення дипломної роботи.
9. Подання роботи на кафедру.
10. Попереднє внутрішньо-кафедральне заслуховування дипломної

роботи.

11. Зовнішнє рецензування роботи.
12. Захист дипломної роботи на засіданні ЕК.

Кожному здобувачу кафедра призначає наукового керівника, який надає йому науково-методичну допомогу під час роботи над дипломом.

Обов'язками наукового керівника є:

- ✓ індивідуальне консультування здобувача з питань вибору теми роботи, розробки її плану, добору спеціальної літератури, підготовки окремих розділів;
- ✓ видача здобувачеві завдання на дипломну роботу із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- ✓ контроль за дотриманням здобувачем регламенту підготовки дипломної роботи;
- ✓ контроль якості дипломної роботи;
- ✓ підготовка відгуку про дипломну роботу з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до визначених критеріїв оцінки;
- ✓ для застосування у діяльності реабілітаційного відділення (центру), на базі якого проводиться дослідження, надається допомога щодо обґрунтування у магістерській роботі вибору конкретного програми реабілітації.

Науковими керівниками призначаються провідні викладачі й науковці кафедри, а також керівниками можуть призначатися спеціалісти установ і підприємств, які працюють за профілем проблематики дипломної роботи та мають відповідний науковий ступінь.

Розподіл дипломних робіт, які мають виконуватися, відбувається за принципом наступництва наукового керівництва науковою роботою здобувача на попередніх курсах навчання, а також з урахуванням наукових інтересів здобувача та/або керівника.

Темою дипломної роботи (предметом дослідження) є одна з актуальних проблем сучасного менеджменту, яка відповідає задачам та умінням, передбаченим освітньо-професійною програмою підготовки магістра спеціальності «Терапія та реабілітація».

В свою чергу, *здобувач повинен:*

- вести систематичну підготовчу роботу з науковою літературою;
- підтримувати зв'язок з науковим керівником, регулярно інформувати його про хід роботи;
- в установлені строки і в разі виникнення необхідності звітувати на кафедрі про свою діяльність;
- в міру написання розділів (підрозділів) дипломної роботи надавати чорновий текст науковому керівнику і вносити необхідні виправлення та

зміни відповідно до зауважень та рекомендацій;

- у встановлений кафедрою термін підписану науковим керівником дипломну роботу здати на кафедру;
- у зазначений термін з'явитися на захист з підготовленою доповіддю та ілюстративним матеріалом роботи.

Після остаточного узгодження з науковим керівником і редагування формулювання тем дипломних робіт із зазначенням організацій, на матеріалах яких вони виконуватимуться, вони розглядаються та обговорюються на засіданні кафедри бізнесу та права. Завідувач кафедри готує проект наказу і подає його директору.

Список здобувачів-дипломників, перелік їхніх тем та наукові керівники кожного фіксуються наказом по Вінницькому інституту Університету «Україна». Усі подальші зміни (формулювання назви, об'єкт дослідження тощо) за необхідності аргументуються письмово (заява дипломника), погоджуються з науковим керівником (віза на заяві) і потребують зміни у наказі за письмовим клопотанням кафедри (витяг з протоколу засідання). Тематика робіт та призначення наукових керівників і, за потреби, консультантів затверджується наказом директора протягом першого семестру навчання за освітньо-професійною програмою «магістр».

Після конкретизації теми дослідження доцільно здійснювати планування робіт на різних етапах дослідження. Насамперед необхідно мати перспективний план дослідження, його попередню програму. В ній мають бути визначені завдання, загальний зміст, задум, принцип розв'язання, обсяг робіт і строки їх виконання. Попередній план передбачає найбільш істотні й тривалі роботи на плановий період. Порушення здобувачем календарного плану виконання фіксуються науковим керівником або консультантом, які інформують завідувача кафедри бізнесу та права. У подальшому це питання розглядається на засідання кафедри. За значне порушення графіка виконання за рішенням кафедри бізнесу та права здобувач-дипломник може бути недопущений до її захисту.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК НАПИСАННЯ ЗДОБУВАЧЕМ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Його доцільно складати після попереднього ознайомлення з літературою та іншими джерелами, уточнення і конкретизації теми дослідження, тобто до початку основної роботи. Добре продуманий і ретельно розроблений календарний план - графік робіт є обов'язковою умовою успіху й раціональної організації праці здобувача. У ньому потрібно зазначити основні етапи й методи виконання роботи, тобто що і як треба зробити, а також строки кожного етапу. Доцільно визначити також форму подання результатів.

У разі невиконання вказаного плану науковий керівник службовою запискою письмово повідомляє про це завідувача кафедри з відповідними пропозиціями.

Відповідальність за виконання затвердженого календарного плану - графіка підготовки дипломної роботи покладається безпосередньо на здобувача – виконавця роботи й наукового керівника.

У терміни, визначені кафедрою, здобувач зобов'язаний звітуватися про виконану роботу і своєчасно подавати написані розділи науковому керівникові, який на основі аналізу проведеної роботи і виконання календарного плану - графіка фіксує ступінь планомірності роботи, про що систематично інформує на засіданнях кафедри.

Питання щодо ритмічності роботи здобувачів з підготовки дипломних робіт заслуховується на засіданні кафедри бізнесу та права, як правило, щоквартально із запрошенням на засідання здобувачів, які не виконують календарний план - графік.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота має виконуватися здобувачем у повній відповідності до затверджених календарного плану та завдання. У випадках відставання від графіка здобувач зобов'язаний надати пояснення своєму науковому керівнику або завідувачу кафедри реабілітаційних технологій.

На період виконання дипломних робіт на кафедрі реабілітаційних технологій складається графік консультацій наукових керівників, згідно з яким забезпечується систематична співпраця здобувача і наукового керівника. Систематичні консультації допомагають дипломнику у виборі методів дослідження; контролі дотримання вимог щодо змісту й оформлення дипломної роботи, своєчасному усуненні відхилень. Оперативне та уважне

виконання рекомендацій керівника сприяє своєчасному поданню дипломної роботи, є запорукою успішного захисту.

Проміжною апробацією результатів дослідження може бути виступ здобувача-дипломника на науковій конференції з доповіддю та/або підготовка наукової статті.

Відповідно до календарних етапів здобувач має подавати роботу частинами для перегляду, а у встановлений графіком кінцевий термін остаточний варіант - на рецензування науковому керівникові.

За позитивної рецензії наукового керівника дипломна робота допускається до попереднього заслуховування на кафедрі.

З метою забезпечення попереднього заслуховування дипломних робіт на кафедрі створюються комісії у складі 3-4 викладачів, виходячи з їх спеціалізації за напрямками наукових досліджень та дисциплін, що вони викладають.

Дипломні роботи, які подані на кафедру з порушенням встановлених термінів роботи комісій попереднього заслуховування, до розгляду не приймаються без дозволу завідувача кафедри реабілітаційних технологій.

Далі робота передається на зовнішнє рецензування.

За наявності позитивного відгуку наукового керівника, довідки про впровадження від організації, де виконувалось дослідження (за наявності), дипломну роботу реєструють на кафедрі реабілітаційних технологій і передають на розгляд сформованих на кафедрі комісій для проведення попереднього розгляду. Термін подання дипломної роботи на кафедру встановлено за 30 днів, а проведення попереднього захисту роботи на кафедрі, як правило, за 25 днів до початку підсумкової атестації. Кінцевий термін здачі завершеної (у палітурці) роботи із зовнішніми довідкою про впровадження (за наявності) та рецензію - за 5 днів до початку роботи ЕК із захисту дипломних робіт.

Під час виконання магістерського дослідження здобувач повинен або прийняти участь у науково – практичній конференції із доповіддю матеріалів зі своєї роботи або підготувати наукову статтю.

Загалом здобувач має опублікувати мінімум дві наукові статті у рецензованому загальноукраїнському або міжнародному журналі. Допускається подання довідок про прийняття до друку відповідних статей здобувача як засвідчення майбутньої публікації статті.

ЗМІСТ ТА ОБСЯГИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота повинна мати обсяг 4-5 умовних друкованих аркушів, або 60-80 сторінок друкованого тексту.

За своєю структурою кваліфікаційна (дипломна) робота, як правило, складається з: титульної сторінки визначеного зразка; анотації та «ключових слів» (українською та англійською мовами); змісту; переліку умовних позначень і скорочень (за необхідності); вступу; окремих розділів, що складаються з підрозділів і завершуються висновками; загальних

висновків; списку використаних джерел (у тому числі закордонних видань мовою країн Європейського Союзу); додатків (таблиць, діаграм, ілюстрацій, документів, розрахунків, методичних розробок, моделей, макетів, виробів тощо – за необхідності).

Зміст дипломної роботи визначається її темою і відображається у плані, розробленому за допомогою наукового керівника. Відповідно до передбачуваної теми здобувач самостійно або за рекомендацією керівника добирає літературні джерела й відповідні нормативні документи і складає проект плану, який обговорює з керівником.

Зміст може займати 1-1,5 сторінки. У ньому наводиться план - назви всіх розділів і підрозділів (параграфів) із зазначенням початкових сторінок.

План роботи має відображати сутність проблеми, її складність, чітку логіку дослідження теми і поєднання теоретико-методичної, аналітичної та конструктивної частин. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими та зрозумілими, грамотними, пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її. План дипломної роботи, як правило, доцільно робити складним і він має містити:

- вступну частину;
- три розділи, кожен з яких має складатися не менше ніж з двох параграфів;
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел й додатки.

Орієнтовні варіанти планів дипломних робіт та оформлення змісту роботи наведені у додатку **А.**

У додатку **Б** наведено зразок титульної сторінки дипломної роботи.

Роботі передує ***анотація*** із зазначенням загального обсягу, кількості таблиць, рисунків та анотаціями. В анотації подається короткий зміст виконаної роботи і ключові поняття. Вона складається автором державною та однією з іноземних мов. Обсяг кожного з двох ідентичних текстів у межах 150 слів (додаток **В**).

Головним завданням ***вступу*** є обґрунтування актуальності і практичної значущості обраної теми дипломної роботи (що і зумовило вибір теми), особливостей постановки і вирішення питань стосовно конкретних умов дослідження. У вступі розкривається сутність і стан розроблення наукової проблеми, до якої звертається здобувач освіти, формулюється мета та завдання, визначаються методи та етапи дослідження, аналізується джерельна база, виокремлюються різні погляди, характеризуються тенденції в розробленні проблеми, її теоретико-методологічні аспекти; описується логіка експерименту (за необхідності), обґрунтовується необхідність подальших розвідок та ін. Обсяг вступу кваліфікаційної (дипломної) роботи – 4-6 сторінок.

Вступ повинен мати таку структуру:

– обґрунтування актуальності теми;

– визначення об’єкта та предмета дослідження;

– характеристика ступеня вивченості теми в спеціальній науковій літературі;

– визначення мети та завдань дослідження;

– обґрунтування гіпотези дослідження (за необхідності);

– огляд джерельної бази дослідження;

– характеристика методології дослідження;

– обґрунтування практичного значення отриманих результатів, дані про їх апробацію, публікації тощо.

Вступ закінчується відомостями про обсяг: «Робота містить __сторінок тексту, _____ таблиць та ___ рисунків; _ додатків, список використаних інформаційних джерел складається з __одиниць».

Обсяг вступу не повинен перевищувати 4-5 сторінок. Зразок вступу наведено у додатку **Г**.

Основна частина.

Перший розділ – теоретичний, може містити декілька параграфів. Теоретичне обґрунтування має визначати роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності підприємства. Розглядаються загальні теоретичні підходи до теми з використанням інформаційних джерел з досліджуваної проблеми, в тому числі й іноземних. Доцільне порівняння різних точок зору, використання опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела, підготовка дайджестів видань за останні 3-5 років тощо. Використовувані джерела, в більшості своїй, мають відображати останні тенденції в розвитку науки та практики менеджменту.

Рекомендації щодо використання статистичної інформації та методів її аналізу:

Статистичний аналіз - один з основних етапів при підготовці дипломної роботи.

Основні складові такого аналізу:

- формування мети аналізу;
- критична оцінка даних, у т.ч. оцінка однорідності статистичної сукупності;
- порівняльна оцінка даних та забезпечення їх співставності;
- формування узагальнюючих показників (характеристик, індикаторів);
- фіксація та визначення найбільш суттєвих властивостей, особливостей, зв’язків та закономірностей явищ і процесів;
- формування й обґрунтування висновків, практичних пропозицій щодо вибору та прийняття відповідних рішень.

Отримання необхідної і якісної інформації залежить від правильної організації та постановки статистичних спостережень (збору статистичної інформації).

При підготовці статистичних спостережень у першу чергу формулюється їх мета, тобто загальна задача спостереження, яка зорієнтована на збір необхідної інформації для проведення економіко-статистичного аналізу з подальшим процесом прийняття рішень.

Мета визначає об'єкт статистичного спостереження, яким є *сукупність одиниць досліджуваного явища чи процесу.* Встановити об'єкт спостереження – це означає точно визначити склад та границі сукупності, що вивчається. При виборі об'єкта спостереження необхідно чітко виділити його головні риси та властивості, що відрізняють цей об'єкт від інших.

Об'єкт спостереження – це статистична сукупність, що складається з окремих одиниць. Тобто загальну уяву щодо досліджуваної сукупності можна отримати за умови, що зібрана інформація характеризує окремі одиниці. Виходячи з цього, крім встановлення об'єкта спостереження визначають одиниці спостереження та одиниці сукупності.

Одиниця спостереження є джерелом відомостей, які отримують в результаті спостережень, а *одиниця сукупності* носій ознак, що підлягають спостереженню.

У 95% реабілітаційних досліджень одиницею спостереження є окремий пацієнт (особа), який відповідає чітким критеріям включення та виключення.

- Приклад: Пацієнт віком 45–60 років у підгострому періоді ішемічного інсульту.
- *Що реєструється:* Його антропометричні дані, динаміка рухових порушень, рівень побутової незалежності тощо.

2. Функціональна чи анатомічна одиниця (Сегментарний рівень)

Іноді дослідження фокусується на конкретному органі, суглобі чи кінцівці, особливо якщо оцінюється ефективність локального фізичного втручання (наприклад, мануальних технік, тейпування чи ортезування).

- Одиниця спостереження: Конкретний уражений суглоб, м'яз або сторона тіла.
- Приклад: Уражений плечовий суглоб у пацієнтів із геміплегією (при цьому в одного пацієнта вивчається саме цей суглоб у порівнянні зі здоровим).

3. Одиниця середовища або процесу (Ерготерапевтичний рівень)

В ерготерапевтичних дослідженнях фокус може зміщуватися з самого пацієнта на його взаємодію з оточенням або виконання завдань.

- Одиниця спостереження: Повсякденна діяльність (активність) або елемент доступного середовища.

- Приклад: Окремий сеанс виконання маніпуляцій з самообслуговування (наприклад, процес застібання ґудзиків чи прийому їжі за допомогою адаптивного посуду).

Статистичні спостереження поділяються на види: за часом проведення, охопленням одиниць сукупності, джерелами отримання даних тощо.

Здобувач повинен при плануванні своєї роботи та зборі даних визначитись, які саме дані (статичні чи у динаміці) йому потрібні, тобто необхідно провести або періодичне, або одноразове спостереження.

Залежно від задачі дипломної роботи здобувач повинен зібрати суцільні або несуцільні дані. При орієнтації на несуцільні спостереження слід визначитись із видом вибіркового спостереження. У цьому випадку необхідно довести, що відібрана сукупність є репрезентативною, тобто необхідно досягти того (та статистично довести), що вибірка достатньо точно відбиває усю генеральну сукупність із усіма характерними для неї особливостями.

У цих випадках найбільш часто використовуються два способи, спосіб основного масиву (обстеженню підлягають найбільш суттєві великі одиниці, що мають максимальну частку у сукупності), та спосіб монографічного спостереження (детально обстежується кожна з одиниць спостереження, що неможливо при проведенні масових обстежень).

Залежно від джерел отримання первинних даних розрізняють *безпосереднє обстеження, документальне та опитування.* При цьому, здобувач повинен зважати на особливості збору та використання конфіденційної інформації.

Зв'язок між змінними є одним із найважливіших аспектів будь-якого дослідження або статистичного аналізу. Він полягає у пошуку зв'язків (залежностей) між змінними. Більшість процедур статистичного аналізу можуть бути інтерпретовані з точки зору отримання різних типів взаємозалежностей між змінними.

Величина залежностей визначається можливостями бути оціненою або передбаченою відповідностями із змінами значень іншого показника (змінної).

Статистика опрацювала багато підходів до вимірювання рівнів таких зв'язків. Вибір певного підходу та виміру залежить від кількості змінних, шкал вимірювання, природи залежності, тощо. Проте більшість таких підходів базується на загальному принципі: проведенні порівнянь залежностей, що спостерігаються та вимірюються з «ідеальними» або «максимально можливими залежностями». Теорія цих питань викладена у відповідних підручниках та навчальних посібниках з теорії статистики, а практичний інструментарій реалізований у багатьох пакетах обробки статистичної інформації. Дуже важливим аспектом із точки зору правильного використання статистичних даних є розуміння понять статистичної сукупності та однорідності статистичної сукупності.

Статистична сукупність – це множина однорідних (одноякісних) хоча б по одній з ознак якихось одиниць.

Однорідність сукупності передбачає існування у всіх одиниць цієї сукупності якоїсь основної властивості, якості або типовості.

Тому здобувачі при зборі статистичної інформації та формуванні своєї робочої статистичної сукупності обов'язково повинні звернути на цей аспект увагу та обґрунтувати власне цю властивість сукупності.

Виходячи з вищевикладеного, здобувач повинен з'ясувати:

- ✓ можливості безкоштовного або платного отримання статистичної

інформації;

- ✓ доцільність, можливість та особливості використання конфіденційної інформації;
- ✓ доцільність використання у магістерській роботі знеособленої інформації (мінімальний рівень конфіденційності первинної статистичної інформації за існуючою статистичною практикою європейських країн забезпечується при агрегації первинних даних не менш ніж трьох респондентів);
- ✓ можливості використання відкритої інформації.

Крім того, у процесі оформлення дипломної роботи здобувач має виконувати вимоги закону щодо обов'язкового посилання на джерела статистичної інформації (адміністративних даних). Посилання повинно бути або за текстом роботи, або у бібліографічному покажчику використаних джерел. Якщо статистичні дані використовуються у рисунку чи представлені у вигляді статистичної таблиці, то під рисунком чи таблицею зазначають конкретне джерело у квадратних дужках.

На етапі опису методології дослідження (у Вступі або Розділі 2) вам необхідно чітко розрізняти три поняття:

1. **Об'єкт дослідження** — це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію (наприклад: *процес фізичної терапії пацієнтів після артропластики*).
2. **Предмет дослідження** — це конкретні особливості, властивості чи зміни об'єкта, які ви вивчаєте (наприклад: *динаміка амплітуди рухів та м'язової сили під впливом розробленої програми*).
3. **Одиниця спостереження** — це той, у кого ці зміни вимірюються (наприклад: *пацієнт після тотального ендопротезування колінного суглоба*).

Нижче наведено *основні недоліки,* що найчастіше зустрічаються у дипломних роботах.

1. Відсутність плану (нераціонально сформульований план) статистичних спостережень (збору даних).
2. Недостатня актуальність статистичної інформації (використовуються статистичні дані 5-7 річної давнини).
3. Відсутність повноти статистичної інформації (не використовуються у роботі все розмаїття статистичних даних, які можна зібрати з різних джерел).
4. Відсутність (або неправильне) посилань на першоджерела зібраної статистичної інформації та адміністративних даних.
5. Неграмотна або неправильна методологічна інтерпретація статистичних даних (метаданих), що використовуються у роботі (наприклад, використання застарілих статистичних класифікацій при групуванні даних або зведенні інформації).
6. **Методологічні помилки та «розмитість» дослідження**

- **Невідповідність між темою, метою та висновками:** Найчастіший недолік. У назві заявлено одне, у меті — інше, а у висновках студент пише про третє. Висновки повинні чітко відповідати поставленим у вступі завданням.
- **Застаріла або нерелевантна термінологія:** Особливо критично для прикладних наук (наприклад, у реабілітації — використання радянських термінів типу «ЛФК» замість «фізична терапія», або в економіці — неактуальних нормативних актів).
- **«Рефератний» характер роботи:** Замість критичного аналізу джерел та власних пропозицій, магістрант просто копіює шматки тексту з підручників та чужих статей. Відсутня власна наукова позиція.

2. Недоліки практичної частини

- **Відсутність конкретної бази дослідження:** Опис теоретичних методик без їх реальної апробації на практиці (на конкретному підприємстві, в лікарні, на вибірці людей).
- **Слабка аргументація авторських пропозицій:** Студент пропонує рішення (нову програму, реформу, технологію), але не обґрунтовує, *чому* саме вона має спрацювати і *як* її впровадити.
- **Відсутність оцінки ефективності:** Немає порівняння результатів «до» та «після» впровадження рекомендацій, що нівелює цінність практичного розділу.

3. Помилки в аналізі даних та статистиці

- **Мала або репрезентативно неточна вибірка:** Висновки робляться на основі дослідження 3–5 об'єктів (або пацієнтів/анкет), що є недостатнім для магістерського рівня.
- **«Сліпе» копіювання графіків:** Використання великої кількості діаграм та таблиць без їх аналізу в тексті. Якщо в роботі є графік, під ним обов’язково має бути інтерпретація: *що саме ці цифри означають для дослідження*.
- **Ігнорування методів математичної статистики:** Оцінка результатів «на око» без перевірки вірогідності змін (наприклад, за критеріями Стьюдента, Вілкоксона, Пірсона тощо).

4. Оформлення, академічна доброчесність та технічні огріхи

- **Низький відсоток унікальності (плагіат):** Спроби обійти антиплагіатні системи (на кшталт Unicheck) за допомогою автоперекладу, заміни літер або використання ШІ без критичного переосмислення.
- **Невпорядкований список літератури:** Використання застарілих джерел (понад 10-15 років тому), відсутність сучасних іноземних публікацій (Scopus/Web of Science) та неправильне оформлення посилань за стандартами (ДСТУ 8302:2015 або APA).
- **Порушення логіки та стилю:** Використання займенників «я», «ми» (замість безособової форми: «нами встановлено», «у дослідженні визначено»), наявність граматичних та орфографічних помилок.

Необхідно проаналізувати існуючі різноманітні погляди (у т. ч. й власні) на ті чи інші аспекти, виявити невирішені проблеми, які потребують розв’язання у теоретичному, методичному та прикладному плані (статистичне обґрунтування), правові норми, що регулюють діяльність організації та

стосуються обраної теми дослідження.

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем, які можуть використовуватись у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність щодо методів аналізу і на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найпридатнішого з них для обраного напряму дослідження.

Обов'язковим є ілюстрування тексту графічними матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30 % загального обсягу дипломної роботи.

Другий розділ. Аналітико-дослідницький розділ (2-3 параграфи), забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідним до наступного третього розділу і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій.

Здобувач повинен зробити ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах конкретної організації та середовища її функціонування.

Характеристика ...(предмет дослідження

Сучасний стан ...(предмет дослідження)

Дослідження ...(предмету).

Опис, характеристика сучасного стану досліджуваної теми на матеріалах відділеня, де проводилось діагностування діяльності щодо обраного напрямку дослідження, аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та із залученням теоретичних знань, певного методичного інструментарію.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність процесів, що досліджуються, їх особливості, тенденції, а також створити базу для виявлення невикористаних резервів.

Текст варто ілюструвати реальними документами.

Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що одержане із звітності організації, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, що використовує здобувач під час переддипломної практики на підприємстві.

Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких здійснюється кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції.

В даному розділі обов’язково має бути здійснена організаційна характеристика бази дослідження (якщо досліджується конкретне відділеня) або аналітичний аналіз (якщо досліджується проблема).

Обсяг другого розділу – 30-35% від загального обсягу дипломної роботи.

Завданням *третього рекомендаційного розділу* є (найчастіше це заключна частина третього, практичного розділу або окремий підрозділ) є одним із найважливіших у магістерській роботі. Саме тут ви демонструєте свою кваліфікацію як магістра, пропонуючи конкретне рішення наукової чи практичної проблеми, яку досліджували. Для спеціальності «Терапія та реабілітація» цей розділ має бути максимально прикладним і клінічно орієнтованим. Він обов'язково повинен містити такі ключові елементи:

1. Обґрунтування розроблених рекомендацій. Коротке резюме того, які саме дефіцити чи проблеми були виявлені у пацієнтів під час констатувального експерименту (первинного обстеження).Пояснення, чому саме ці терапевтичні вправи, ерготерапевтичні інтервенції чи техніки були обрані для покращення стану.

2. Деталізований зміст реабілітаційного втручання (Програма). Це ядро рекомендаційного розділу. Поради не можуть бути загальними («рекомендується робити зарядку»). Вони мають містити чіткий алгоритм: -- -- Завдання реабілітації на конкретному етапі (наприклад, підгострому чи довготривалому) за критеріями SMART. Структура програми: розподіл на періоди (підготовчий, основний, заключний) або етапи відновлення. Конкретні засоби та методи: перелік терапевтичних вправ, механотерапії, засобів ерготерапії, технік мобілізації тощо. Дозування та параметри навантаження: тривалість занять, кількість повторень, інтенсивність (наприклад, за шкалою Борга), періодичність (скільки разів на тиждень) та загальний курс реабілітації. Показання та протипоказання до застосування запропонованого комплексу.

3. Протокол оцінювання та моніторингу (за МКФ). Рекомендації щодо того, як і якими інструментами контролювати безпеку та ефективність процесу. Перелік конкретних шкал і тестів для поточного та підсумкового контролю (наприклад, динамометрія, гоніометрія, індекс Бартел, шкала балансу Берга тощо) відповідно до категорій Міжнародної класифікації функціонування.

4. Оцінка очікуваного ефекту (Ефективність)Клінічна ефективність: обґрунтування того, яких саме результатів дозволить досягти впровадження програми (наприклад, збільшення амплітуди рухів на Х градусів, зменшення болю за ВАШ на Y балів, підвищення рівня самообслуговування).Соціально-побутова адаптація: як ці рекомендації вплинуть на незалежність пацієнта в повсякденному житті, повернення до професійної діяльності чи навчання.

5. Перспективи впровадження та методичні вказівки. Поради щодо практичного застосування: для кого саме підійдуть ці рекомендації

(наприклад, для фізичних терапевтів відділень нейрореабілітації, ерготерапевтів інклюзивно-ресурсних центрів тощо).Опис умов, необхідних для реалізації програми (спеціальне обладнання, адаптивні пристрої, вимоги до приміщення). Якщо є така можливість — згадка про Акт впровадження результатів дослідження у практику конкретної лікарні чи центру (це суттєво підвищує оцінку на захисті).

Обсяг третього розділу може становити до 35 % від загального обсягу дипломної роботи.

Висновки та пропозиції, що наводяться в окремому розділі дипломної роботи, є стислим викладом підсумків проведеного дослідження: мають бути конкретними, вимірюваними та суворо доказовими. Вони оформлюються або як єдиний фінальний розділ, або розділяються на «Висновки» та «Практичні рекомендації» (пропозиції).Нижче наведено детальну структуру того, що саме має містити кожна з цих частин.

1. **Висновки (Наукові результати).** Висновки не можуть бути загальними міркуваннями. Їхня кількість і зміст повинні суворо відповідати завданням дослідження, які ви прописали у Вступі. Якщо у вас було 4 завдання — у висновках має бути 4 (або 5) чітких пунктів.

У реабілітаційній роботі висновки зазвичай будуються за такою логікою:

Пункт 1 (Аналітичний): Результати аналізу літератури. Що відомо про проблему на сьогодні? Які існують підходи до реабілітації цієї патології та в чому полягає прогалина, яку ви заповнювали?

Пункт 2 (Діагностичний / Первинний стан): Які дефіцити функціонування були виявлені у пацієнтів під час первинного обстеження (до втручання)? Тут обов'язково наводяться конкретні цифри та шкали (наприклад: «...виявлено виражене порушення балансу за шкалою Берга (середній бал — 28±2,1), що вказує на високий ризик падінь...»).

Пункт 3 (Експериментальний / Суть програми): Коротке резюме розробленої вами програми фізичної терапії чи ерготерапії. На чому вона базувалася, які специфічні засоби/вправи чи критерії МКФ були до неї включені.

Пункт 4 (Оцінка ефективності / Статистика): Порівняння результатів «до» та «після». Це найголовніший науковий висновок. Тут обов'язково вказують динаміку показників та статистичну вірогідність змін (\(p < 0,05\)).Приклад: «Доведено ефективність розробленої програми: показники побутової незалежності за Індексом Бартел зросли з 45±3,2 балів до 85±4,1 балів (\(p < 0,01\)), що свідчить про перехід пацієнтів від повної залежності до помірної автономії».

2. Пропозиції (Практичні рекомендації)Якщо висновки відповідають на питання «Що ми дізналися і довели?», то пропозиції відповідають на питання «Як це застосувати на практиці іншим фахівцям?». Практичні рекомендації адресовані практикуючим фізичним терапевтам, ерготерапевтам, лікарям фізичної та

реабілітаційної медицини (ФРМ) або адміністрації медичних закладів. Вони мають містити:

Цільова аудиторія та показання: Кому саме рекомендовано впроваджувати вашу методику (наприклад: «Розроблену програму рекомендовано для використання у практичній діяльності фізичних терапевтів реабілітаційних центрів підгострого та довготривалого етапів відновлення осіб після...»).

Алгоритм дій або протокол: Чіткі вказівки щодо дозування та інтенсивності (наприклад: «Рекомендується розпочинати заняття на 5-7 добу після..., тривалістю 30 хвилин двічі на день з поступовим збільшенням навантаження під контролем ЧСС за шкалою Борга...»).

Застереження та протипоказання: За яких умов чи симптомів (наприклад, критичний стрибок артеріального тиску, больовий синдром вище 6 балів за ВАШ) заняття за вашою програмою слід негайно припинити або коригувати.

Організаційні вимоги: Яке мінімальне обладнання необхідне реабілітаційній установі для реалізації ваших пропозицій (наприклад, підвісні системи, стабілоплатформи, адаптивний посуд тощо).

⚠ **Чого НЕ повинно бути у висновках та пропозиціях**:

Цитат та посилань на літературу. Це виключно ваші авторські результати. Посилання на [Іванова І.І.] тут неприпустимі.Загальних фраз без цифр. Фраза «Стан пацієнтів значно покращився» — це реферат. Фраза «Об'єм рухів у колінному суглобі на згинання збільшився в середньому на 15,4° (\(p < 0,05\))» — це не магістерський рівень. Таблиць, графіків чи формул. Весь цифровий матеріал має залишатися в тексті розділів, у висновках наводяться лише підсумкові сухі дані. Щоб допомогти вам сформулювати або перевірити висновки, уточніть, будь ласка: Скільки завдань дослідження ви ставили у Вступі (якщо можете, напишіть їх коротко)? Які головні інструменти чи шкали (наприклад, Бартел, ВАШ, динамометрія тощо) показали найкращу динаміку у вашому дослідженні?

Обсяг висновків і пропозицій не повинен перевищувати 5-6 сторінок.

При написанні дипломної роботи необхідно скласти ***список використаних джерел*****,** тобто джерел інформації, матеріали або окремі результати яких використовуються в роботі для вирішення проблем і завдань, визначених її виконавцем. До списку використаних джерел вносяться літературні джерела, якими здобувач користувався при виконанні роботи і на які в тексті є посилання. Дозволяється внесення до списку використаної літератури джерел, які безпосередньо не використовувались у роботі, проте ґрунтовність та значущість яких важлива для опанування теми дослідження й використовувались здобувачем для розуміння теми та сутності дипломної роботи.

Список використаних джерел може містити до 40-50 назв.

Оформлення списку використаних джерел повинно відповідати вимогам Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [Чинний від 2016-07-01].

Додатки до дипломної роботи, що розміщуються на останніх сторінках, мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень відповідно до обраної теми.

Додатки в магістерських роботах з фізичної терапії є надзвичайно важливою частиною, оскільки вони підтверджують клінічний та доказовий характер дослідження. Сюди виносять матеріали, які є занадто об'ємними для основного тексту, але без яких робота втрачає практичну цінність.

Ось повний перелік того, що можуть і повинні містити додатки в магістерській роботі з фізтерапії (розбито за логічними групами):

1. Клінічні інструменти оцінювання та скринінгу. Це бланки шкал і тестів, які ви використовували для оцінювання стану пацієнтів «до» та «після» втручання. Обов'язково додаються або стандартизовані міжнародні форми, або розроблені вами карти:

- Карта фізикального / реабілітаційного обстеження пацієнта (акуратний незаповнений шаблон, який демонструє, як ви збирали анамнез, дані гоніометрії, динамометрії, антропометрії).

- Опитувальники та шкали за критеріями МКФ (наприклад, Індекс Бартел (Barthel Index) для оцінки життєдіяльності, Шкала балансу Берга (Berg Balance Scale), Візуально-аналогова шкала болю (ВАШ), Модифікована шкала Ешворта для оцінки спастичності тощо).

- Протокол обстеження за категоріями МКФ (таблиця зв'язку між функціями/структурами тіла, активністю та участю пацієнта).

2. Ілюстративні та практичні матеріали програми реабілітаціїУ самому тексті роботи зазвичай описують методику (структуру, періодизацію), а в додатки виносять наочні інструкції, які фізтерапевт може роздрукувати й використовувати в роботі:

- Комплекси терапевтичних вправ у малюнках або схемах (графічні інструкції виконання вправ для пацієнта — наприклад, для домашнього виконання).

- Фотографії процесу реабілітації (за умови дотримання біоетики та згоди пацієнта — фото занять на тренажерах, у підвісних системах, процесу тейпування, позиціонування в ліжку чи кріслі-колісниці). Обличчя пацієнтів на фото зазвичай закривають графічними елементами.

- Технологічні карти або графіки занять (детальні потижневі або поденні плани-графіки навантажень із зазначенням тривалості, ЧСС, шкал Борга).

3. Документи, що підтверджують об'єктивність та впровадження. Це юридичне та наукове підтвердження того, що ваше дослідження є реальним, а не вигаданим:

- Акт впровадження результатів дослідження у практику — офіційний документ з печаткою лікувального закладу, реабілітаційного центру або кафедри, який засвідчує, що вашу програму фізичної терапії дійсно взяли на озброєння та застосовують у роботі з пацієнтами.

- Форма інформованої згоди пацієнта (шаблон документа, який підписували пацієнти або їхні законні представники перед початком вашого дослідження, що підтверджує дотримання етичних норм Гельсінської декларації).

- Копії наукових публікацій чи тез доповідей (якщо ви під час навчання публікували статті за темою магістерської або виступали на конференціях, їхні перші сторінки або сертифікати додають наприкінці).

4. Великі масиви статистичних даних. Щоб не перевантажувати Розділ 2 та Розділ 3 цифровим спамом, первинну інформацію виносять у додатки:

- Зведені матриці результатів (первинні протоколи) — великі таблиці, де без імен (анонімно: Пацієнт 1, Пацієнт 2...) розписані всі бали за всіма шкалами до і після курсу терапії для контрольної та основної груп.

- Повні результати статистичної обробки — роздруківки розрахунків із програм SPSS, Statistica або Excel (детальні таблиці перевірки нормальності розподілу, розрахунки t-критерію Стьюдента, критеріїв Вілкоксона, Манна-Уітні тощо).

Максимальний обсяг цитувань не повинен перевищувати 40% від загального обсягу тексту, а робота допускається до захисту за умови, якщо її

текст визнається оригінальним (з високою унікальністю) в межах, визначених у п. 4.4. «Положення про порядок запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, капліфікаційних та навчальних роботах у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна», затвердженого рішенням Вченої ради від 24.04.2025 (протокол №3) і введеного в дію наказом президента Університету від 24.04.2025 №66.

Кваліфікаційна (дипломна) робота (проєкт) виконується державною мовою або мовою, що вивчається відповідно до освітньої програми.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

1. Загальні вимоги

1.1. Особливості оформлення

Залежно від особливостей і змісту роботу складають у вигляді тексту, ілюстрацій, таблиць або їх сполучень. Роботу оформлюють на аркушах формату А4 (210 х 297 мм).

Роботу виконують машинним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом на одному боці аркуша білого паперу.

Робота друкується через півтора інтервали шрифтом № 14 «Times New Roman», абзац – 1,25 см. Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів: лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм, верхній і нижній – не менше 20 мм.

Під час виконання роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності і чіткості зображення. Всі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорними впродовж всієї роботи.

1.2. Помилки та описки

Помилки, описки та графічні неточності, як виняток, допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням коректором і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого зображення від руки. Виправлене повинно бути чорного кольору.

1.3. Скорочення

Скорочення слів і словосполучень у роботі – відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Наприклад.

Навч. посібник; с. ; рис. ; і т. д.

1.4. Структурні елементи роботи

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують, а їх назви є заголовками структурних елементів.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати назви.

Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів роботи слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Абзацний відступ повинен бути однаковий впродовж усього тексту роботи.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

Перенесення слів у заголовку розділу не допускається!

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж рядок.

Відстань між основами рядків заголовку, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Кожен розділ починається з нової сторінки.

1.5. *Нумерація розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів*

Розділи, підрозділи, пункти і підпункти роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатися арабськими цифрами..

Наприклад.

1, 2, 3 і т. д.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою

Після номера підрозділу крапку не ставлять.

Наприклад.

1.1., 1.2., ….. 3.5. і т. д.

Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу.

Номер пункту складається з номера розділу і порядкового номера пункту, або з номера розділу, порядкового номера підрозділу та порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою.

Наприклад.

1.1., 1.2., або 1.1.1., 1.1.2. і т. д.

Якщо текст поділяють тільки на підпункти, їх слід нумерувати, за винятком додатків, порядковими номерами.

Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту або пункт складається з одного підпункту, його нумерують.

1.6. Ілюстрації

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у дотримуватись вимог чинного законодавства про авторські права.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідністю під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Ілюстрація позначається словом “Рисунок __”, яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних.

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою. Назва рисунку розміщується посередині.

Якщо ілюстрація не вміщується на одній сторінці, можна переносити її на інші сторінки, вміщуючи назву ілюстрації на першій сторінці, пояснювальні дані – на кожній сторінці, і під ними позначають: “Рисунок ___, аркуш ___”.

Наприклад.

Рисунок 2.5. Загальна модель управління

1.7. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, ***наприклад***, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею посередині нижче слова “Таблиця ___”. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці. При поділі таблиці на частини допускається її «шапку» заміняти відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Слово “Таблиця ___” вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: “Продовження таблиці __” з зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки - з малої, якщо вони складають одне речення з заголовками.

Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

В середині таблиці, як правило, шрифт № 12 “Times New Roman”, інтервал – одиничний. За необхідності розмір шрифту може бути змінено.

Наприклад.

1.8. Переліки

Переліки, за потреби можуть бути наведені всередині пунктів або підпунктів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації).

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

Наприклад.

Спостереження поділяють за:

а) рівнем структури:

1) стандартизоване;
2) нестандартизоване;

б) степеню відкритості:

1) відкрите;
2) закрите.

1.9. Примітки

Примітки вміщують у звіті за необхідності пояснення змісту тексту, таблиці або ілюстрації. Їх розташовують безпосередньо після тексту, таблиці, ілюстрації, яких вони стосуються.

Одну примітку не нумерують.

Слово «Примітка» друкують з абзацного відступу, не підкреслюють, після слова «Примітка» ставлять двокрапку і з великої літери в тому ж рядку подають текст примітки. Шрифт примітки № 12 “Times New Roman”, інтервал одинарний.

Наприклад.

Примітка.

_____

_____

Декілька приміток нумерують послідовно арабськими цифрами з крапкою. Після слова «Примітки» ставлять двокрапку і з нового рядка з абзацу після номера примітки з великої літери подають текст примітки.

Наприклад.

Примітки:

1.

_____

_____

2.

_____

_____

1.10. Формули та рівняння

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено один вільний рядок.

Формули і рівняння у роботі (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Пояснення значення кожного символу чи числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Наприклад.

Відомо, що

$$Z = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\sigma_1 + \sigma_2}} \qquad (1.1)$$

де M_1, M_2 - математичне очікування;

σ_1, σ_2 – середнє квадратичне відхилення міцності та навантаження [23, с.236].

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули чи рівняння на знакові операції множення, застосовують знак “х”.

Якщо у роботі одна формула чи рівняння, їх нумерують згідно вище перелічених вимог.

Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

Наприклад.

$$f_1(x, y) = S_1 \text{ і } S_1 \le S_{1\,max}, \qquad (1.1)$$
$$f_2(x, y) = S_2 \text{ і } S_2 \le S_{2\,max}. \qquad (1.2)$$

1.11. Посилання

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, *наприклад*, “… у роботах [1 – 5] …” або ….[23, с.236].

Допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери.

При посиланнях слід писати: “… у розділі 1 …”, “… дивись рис. 2.3…”, “… за формулою (3.1)…”, “… у рівняннях (2.5) – (2.8)…”, “… у додатку В…” і т. д.

1.12. Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток, ***наприклад***, «Додаток Г» .

Перед додатками на окремому листі великими літерами має бути надруковане слово “ДОДАТКИ”.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, З, И, Ї, І, Й, О, Ч, Ь.

Один додаток позначається як додаток А.

Додатки повинні мати з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, ***наприклад***, рисунок Б.2 – другий рисунок додатку Б; таблиця А.1 – перша таблиця додатку А; формула (В.3) – третя формула додатку В.

1.13. Виноски

Пояснення до окремих даних, наведених у тексті або таблицях, допускається оформляти виносками.

Виноски позначають надрядковими знаками у вигляді арабських цифр (порядкових номерів) з дужкою. Нумерація виносок – окрема для кожної сторінки.

Знаки виноски проставляють безпосередньо після того слова, числа, символу, речення, до якого дають пояснення, та перед текстом пояснення. Текст виноски вміщують під таблицею або в кінці сторінки й відокремлюють від таблиці або тексту лінією довжиною 30 – 40 мм, проведеною в лівій частині сторінки, текст виноски починають з абзацного відступу і друкують через один інтервал (або цю операцію здійснюють за допомогою «Меню»: «Вставка –Сноска»).

Наприклад. Цитата в тексті: “Він базується на використанні інтуїтивного прогнозування за методом Дельфи[1)]”.

---

[1] У стародавньому місті Дельфи жерці змагалися у пророкуванні майбутнього. Метод, який названо ім’ям цього міста, спочатку використовувався для «прорікання» часу настання події, що прогнозувалася. Він не допускає прямих контактів між експертами.

1.14. Список використаних джерел

Джерела в списку можна розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Література подається в такій послідовності:

1) Закони України.
2) Інструкції та нормативні акти міністерств і відомств.
3) Всі інші використані джерела.

Відомості про включені до списку джерела слід подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (додаток **Д**).

РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломну роботу (на бланку завдання) підписує науковий керівник і цей підпис є свідченням належного виконання роботи.

Після цього на закінчену дипломну роботу науковий керівник дає стислий *відгук* (додаток **Е**), який має містити характеристику усіх розділів дипломної роботи та складатися з:

- вказівок на відповідність виконаної роботи спеціальності, за якою навчався здобувач;
- стислого аналізу позитивних сторін;
- ретельного аналізу недоліків і помилок;
- висновків та оцінки роботи щодо актуальності дослідження, рівня теоретичних знань, виявлених здобувачем при вирішенні конкретних практичних завдань;
- глибини та комплексності підходу при аналізі управлінських проблем;
- прогресивності та прогнозованої ефективності запропонованих шляхів вирішення проблеми;
- вміння здобувача працювати з літературними джерелами інформації;
- самостійність праці здобувача, проявлена ним ініціатива, вміння користуватися сучасними методами та засобами досліджень, комп'ютерною технікою і технологіями, використання здобувачем стандартів та інших нормативних документів;
- ставлення здобувача до праці над магістерською роботою, вміння працювати систематично, його акуратність, грамотність.

Керівник вказує на ступінь відповідності роботи вимогам до дипломних робіт і в кінці оцінює роботу записом «Допускається до захисту» (за негативної оцінки – «До захисту не допускається»). У випадку негативного

висновку щодо допуску здобувача до захисту дипломної роботи це питання виноситься на розгляд засідання кафедри бізнесу та права.

На момент подання закінченої роботи до реєстрації на кафедру здобувач додає супровідні документи (відгук наукового керівника та зовнішню рецензію із іншого ЗВО, а також довідку про впровадження результатів дослідження від підприємства яке слугувало базою для написання роботи. Довідка подається за наявності і не є обов'язковою).

До розгляду не допускається дипломна робота:

- подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених завданням;
- написана на тему, яка не затверджена наказом по університету;
- виконана не самостійно;
- структура якої не відповідає вимогам;
- відсутнє обґрунтування пропонованих заходів (ІІІ розділ носить загальнотеоретичний характер);
- відсутня новизна або практична цінність;
- відсутній будь-який із необхідних документів, які додаються до роботи;
- за результатами написання якої здобувач не прийняв участь у конференції та (або) не написав наукову статтю;
- в магістерській роботі виявлений плагіат або під час виконання дипломної роботи зафіксовані прояви академічної недоброчесності;
- оформлена з порушеннями вимог.

Завершена дипломна робота, яка підписана здобувачем та його науковим керівником, за наявності позитивної характеристики роботи у письмовому відзиві наукового керівника, разом з підготовленою доповіддю та розробленим ілюстративним матеріалом подається на попередній захист у комісії з викладачів кафедри бізнесу та права для попереднього рецензування членами комісії роботи якості, оцінювання доповіді, ретельного перегляду демонстраційних матеріалів. Члени комісії за результатами попереднього захисту роблять відповідний запис про можливість допуску до захисту у ЕК роботи поряд з відзивом наукового керівника.

Підготовлений до брошурування рукопис подається завідувачу кафедри, який приймає рішення щодо *допуску до захисту роботи у ЕК.* Допуск до захисту здійснюється шляхом відповідного запису завідувача кафедри в індивідуальному завданні на дипломну роботу і на титульній сторінці дипломної роботи.

Зовнішніми рецензентами можуть бути тільки викладачі інших закладів вищої освіти із відповідним науковим ступенем або вченим званням зі спеціальності, що споріднена до тієї за якою виконана дипломна робота.

Зовнішня рецензія (додаток **Е**) подається у письмовому або друкованому вигляді та у довільній формі і має містити:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної дипломної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми дипломної роботи, відповідність змісту роботи до завдання;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства згідно з темою дипломної роботи, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від дипломної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної дипломної роботи до вимог, що ставляться до таких робіт, про можливість допущення її до захисту.

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, наукового ступеня та (або) вченого звання та посади, яку він обіймає на момент підписання рецензії. Рецензія має бути завірена відповідним чином.

Для підготовки здобувача до пояснень у зв'язку з можливими зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні ЕК. Рецензія додається до конверта з іншими супроводжуючими дипломну роботу документами.

За наявності, до роботи додається *довідка про впровадження* (додаток **Ж**) від підприємства, що слугувало базою дослідження, яка засвідчує практичну цінність пропозицій та можливість їх впровадження. Довідка складається у довільній формі та засвідчується відповідним чином.

Захист дипломної роботи відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії. Графік роботи комісії затверджує директор інституту (заступник директора з навчальної роботи).

На засідання ЕК до початку захисту подаються такі документи:

- витяг із наказу директора про затвердження персонального складу цієї комісії;
- список здобувачів екзаменаційної групи, які допущені до захисту дипломних робіт за підписом директора;
- довідка із деканату про виконання здобувачем навчального плану та про одержані ним оцінки з теоретичних дисциплін та практик;
- дипломна робота здобувача;
- письмовий відгук керівника дипломної роботи;
- зовнішня рецензія на дипломну роботу;

- довідка про впровадження результатів дипломної роботи (за наявності);
- копії публікації здобувача з теми дипломної роботи (або довідки про прийняття публікацій до друку).

Під час підготовки до захисту здобувач має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стислу доповідь щодо дипломної роботи і підготовлені *наочні матеріали* (4-6 сторінок з найважливішими ілюстративними матеріалами, оформленими у вигляді плакатів, підготовленої ілюстративної мультимедійної презентації, роздаткового матеріалу, слайдів, фотографій, макетів, рекламних проспектів тощо).

Обсяг тексту *доповіді* має відповідати 10 хвилинам виступу, містити основні результати аналізу матеріалів діючого підприємства і творчих розробок щодо визначених моделей управління, пропозицій і рекомендацій, які випливають із проведеного дослідження, акцентувати елементи наукової новизни. Перед захистом слід ретельно прочитати рецензії, а особливу увагу звернути на висловлені рецензентами зауваження і усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь здобувача і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Виступ має бути стислим, конкретним, з використанням ілюстративного матеріалу, головне призначення якого – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора, тому необхідно вчасно посилатися на відповідний матеріал, акцентувати на ньому увагу членів комісії.

У доповіді студені має розкрити:

- актуальність теми;
- наукову новизну та практичну цінність роботи;
- структуру роботи;
- відомості про підприємство, на матеріалах якого виконано дослідження;
- об’єкт дослідження;
- висновки з аналізу, зміст запропонованих заходів та обґрунтування їх ефективності (на це рекомендується витратити не менше 70% часу, відведеного для доповіді).

Завершуючи доповідь, випускник має відзначити:

- які його розробки та висновки впроваджені або намічені до впровадження;
- де ще можливе, на його думку, застосування результатів дослідження.

Після доповіді здобувача голова ЕК (або за рішенням ЕК – секретар ЕК) зачитує рецензії на дипломну роботу, а здобувач має відповісти на всі зауваження рецензентів. Під час захисту дипломної роботи члени ЕК, присутні на захисті викладачі, спеціалісти можуть ставити запитання щодо

змісту дипломної роботи. Відповіді здобувача мають бути конкретними, аргументованими і короткими. Після відповіді здобувача на запитання оголошується відгук науковою керівника виконаної дипломної роботи. Процедура захисту протоколюється секретарем комісії.

Оцінювання роботи здійснюється за національною шкалою та за 100 бальною шкалою Університету. При оцінюванні дипломної роботи Екзаменаційна комісія враховує такі основні компоненти: 1 – вагомість отриманих наукових результатів та якість оформлення кваліфікаційної роботи; 2 – презентацію та представлення результатів роботи під час офіційного захисту; З – оприлюднення результатів роботи.

Компоненти оцінювання дипломної роботи

№ з/п	Орієнтовні критерії оцінювання	Кі
1.	Вагомість отриманих наукових результатів: • точність та коректність формулювань наукових положень та висновків, балів, • наукова новизна та практична значущість, • актуальність обраної теми наукового дослідження, • чіткість постановки мети та завдань кваліфікаційної (дипломної) роботи (прєкту) та повнота їх реалізації, • адекватність обраних методів наукового дослідження, • обсяг отриманих експериментальних даних та глибина їх інтерпретації, • дотримання наукового стилю викладу інформації.	До 50 балів (для магістрів), до 55 (для бакалаврів)
	Якість оформлення кваліфікаційної (дипломної) роботи (проєкту) відповідно до встановлених вимог.	До 10 балів
2.	Представлення результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи (проєкту) на офіційному захисті (якість доповіді та мультимедійної презентації, відповіді на запитання).	До 30 балів
3.	Оприлюднення результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи (проєкту): • участь у наукових конференціях, конкурсах студентських наукових робіт, • наявність наукової публікації за результатами кваліфікаційної (дипломної) роботи (проєкту) в друкованому чи електронному виданні, • впровадження результатів наукової роботи в практику, наявність актів впровадження.	До 10 балів (для магістрів), до 5 балів (для бакалаврів)
	Максимальна оцінка	**100 балів**

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні ЕК виноситься її рішення. У разі незгоди між членами ЕК думка голови с вирішальною. Рішення комісії оголошується її головою в той самий день.

За пропозицією Екзаменаційної комісії кращі дипломні роботи відзначаються заохочувальними заходами, зокрема наданням випускникам рекомендацій до вступу в аспірантуру тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Підсумкову оцінку роботи магістра визначає державна екзаменаційна комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

Оцінка ***«відмінно»*** ставиться здобувачу, який повністю виконав завдання, що поставлені в магістерській роботі, що має обґрунтовані практичні або методичні розробки за обраною темою, отримав позитивні відгуки адміністрації організації (за наявності), наукового керівника та зовнішнього рецензента, послідовно та логічно виклав результати роботи при захисті, супроводжував доповідь змістовними наочними матеріалами, дав вичерпану відповідь на запитання членів ЕК.

Оцінка ***«добре»*** ставиться здобувачеві, який повністю виконав план дипломної роботи, завершені практичні (методичні) рекомендації за обраною темою роботи, продемонстрував володіння теоретичними знаннями та практичними навичками при вирішенні завдань роботи, має позитивні відгуки адміністрації організації (за наявності), наукового керівника та рецензента, вичерпано виклав результати роботи при захисті, супроводжував доповідь змістовними наочними матеріалами, повно без суттєвих помилок відповів на запитання членів ЕК.

Оцінка ***«задовільно»*** ставиться здобувачеві, який практично повністю виконав план дипломної роботи, має розроблені рекомендації за обраною темою роботи, має позитивні відгуки адміністрації організації (за наявності), наукового керівника та зовнішніх рецензентів з переліком недоліки. Під час доповіді про результати роботи допустив непринципові огріхи, дав правильні, але неповні відповіді (70 %) на запитання членів ЕК.

Оцінка ***«незадовільно»*** ставиться здобувачеві, який практично повністю виконав завдання дипломної роботи, але результати роботи не мають практичної значущості для організації, або не мають достатньої обґрунтованості; продемонстрував слабку теоретичну підготовку та практичні навички, невпевнено орієнтується у роботі; припустився принципових помилок при доповіді результатів роботи, має суттєві зауваження з боку наукового керівника та зовнішнього рецензента, не дав повних правильних відповідей на запитання членів ЕК.

Рівень виконання дипломної роботи визначається за допомогою системи оцінювання, що використовуються у Вінницькому інституті Університету «Україна».

За результатами захисту дипломної роботи ЕК приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи, про присвоєння кваліфікації «Магістр» і про видачу йому диплому державного зразка.

Результати захисту робіт оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії.

Під час засідання екзаменаційної комісії її секретар веде протокол захисту, заносить оцінку до відомості, яка зберігається в архіві. Магістерські роботи, що містять особливо цінні практичні рішення та пропозиції, можуть бути рекомендовані екзаменаційною комісією до участі у конкурсах, для публікування або для доповідей і повідомлень на науково-теоретичних, науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах тощо, а їх автори – до зарахування у аспірантуру університету Україна.

Здобувач, який отримав на захисті дипломної роботи незадовільну оцінку, має бути відрахованим з університету і в цьому випадку йому видається академічна довідка встановленого зразка. За ним залишається право бути повторно допущеним до складання атестаційних іспитів (якщо він одержав незадовільну оцінку) або до захисту дипломної роботи протягом наступних трьох років. Повторно дипломна робота виконується за наявності заяви здобувача про допуск до захисту, дозволу директора і рішення кафедри бізнесу та права про затвердження теми, назви підприємства, де проводиться дослідження, призначення наукового керівника. На вимогу кафедри тему дипломної роботи може бути змінено, або в межах тієї ж теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені й доповнені.

Якщо захист дипломної роботи не відбувся з поважних причин (про що здобувач у ЕК має подати відповідні документи), директор Вінницького інституту Університету «Україна» може подовжити термін його навчання до наступного терміну роботи ЕК із захисту дипломних робіт, але не більше як на один рік. Також, здобувач може захистити дипломну роботу протягом роботи ЕК, що утворена відповідним наказом на поточний навчальний рік. Для цього здобувач подає на ім’я директора заяву із додаванням необхідних підтверджуючих документів. Захист дипломної роботи має відбутися після позитивного розгляду заяви.

На всіх засіданнях ЕК складається протокол, в який заносяться відповідні оцінки за захист, записуються запитання членів ЕК і присутніх на захисті, особисті думки членів ЕК, зазначається одержаний освітній ступінь, а також документ про освіту, який видається випускникові інституту.

Протоколи підписують голова і члени ЕК, що брали участь у засіданні. Голова екзаменаційної комісії після завершення роботи ЕК складає звіт,

в якому відображаються основні кількісні показники щодо рівня і якості успішності по проведених захистах, характеристиках виконаних дипломних робіт щодо впровадження пропозицій у практику діючих

підприємств, застосування сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій в аналітичних дослідженнях тощо.

Звіт голови ЕК обговорюється на вченій раді факультету. Захищені магістерські роботи кафедра бізнесу та права здає в архів інституту не пізніше, ніж через три дні після завершення роботи ЕК.